

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:

Pe un an	50 Lei
Pe jumătate de an	25 "
Pe un pătrar de an	12 1/2 "
Un număr	1 Leu.

Manuscrisele se adresează redacției „Foaia Diecezană” iar banii de prenumărare și inserțiuni administrației „Tipografia și Librăria diecezană” în Caransebeș

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiuni oficioase, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 30 Lei, până la 200 de cuvinte 45 Lei, de aci în sus 60 Lei

Pastorală I. P. S. Arhiepiscop și metropolit adresată clerului și poporului din Arhidieceză la Învierea Domnului.

Nicolae,

din îndurarea lui Dumnezeu arhiepiscop al arhidiecezei ortodoxe române de Alba-Iulia și Sibiu și mitropolit al Românilor ortodocși din Ardeal, Bănat, Crișana și Maramurăș.

Iubitului cler și popor: Har și milă dela Dumnezeu Tatăl și dela Domnul nostru Isus Christos.

Fără de vărsare de sânge nu se face iertare.
Ep. către Evrei 9, 22.

Luminoasă, ca un răsărit de soare, așa se înfățișează și de data aceasta printre noi — iubiților mei fii sufletești — sărbătoarea cea mare a Învierii Domnului.

În lumina ei să ne scaldăm sufletele și să ne curățim simțirile, ca să putem rosti din adâncul inimilor noastre: *Christos a înviat!* — și cu convingerea cu care apostolii întorcându-se dela groapa goală vesteau minunea învierii, să putem răspunde și noi: *Adevărat c'a înviat!*

„Să ne luminăm cu prăznuirea și unul pe altul să îmbrățișăm. Să zicem fraților! și celor ce ne urăsc pe noi; să iertăm toate pentru Înviere . . . Că din moarte la viață și de pământ la cer, Christos Dumnezeu ne-a trecut pe noi.”

Cântare de biruință să cântăm și cu ea să proslăvim această minunată zi a biruinții!

***

Dar, în mijlocul bucuriei zilei de astăzi, să nu uităm, iubiților mei, că în doșul biruinții pe care ni-o vestește ea, stă crucea și răstignirea, stă Vinerea Patimilor, stă jertfa cea mare de pe Golgota. Ea ne spune, că, așa cum este astăzi lumea și cum sunt oamenii dintr'însa, „fără de vărsare de sânge nu se face iertare”, fără de vărsare de sânge nu este mântuire, fără de vărsare de sânge nu pot răsplinti printre oameni și în oameni, înlăuntrul lor, lucrurile cele izbăvitoare ale lui Dumnezeu.

Aceasta se părea că nu mai voiau s'o creadă și s'o înțeleagă oamenii veacului nostru. Ei se socoteau atât de înțelepți și atât de ridicați peste vremile de mai înainte, în cât își închipuiau că cu învățătura și cu născocirile lor, cu legile și cu rânduielile lor, cu programele și cu meșteșugurile lor, vor aduce pas cu pas, dar sigur, tot mai aproape desăvârșirea și fericirile ei.

Dar iată că izbucni crâncenul războiu prin care am trecut, vărsarea de sânge ca și care alta măi grozavă nu s'a pomenit pe acest pământ. Ea a deschis din nou ochii oamenilor înțelegători și i-a făcut să vadă, că e amăgire să crezi că drumul vieții e neted și drept, că alergarea după ținta mare a progresului și fericirii te duce numai printre straturi de flori.

Sunt, ce e drept, și popasuri liniștite. Dar ele trec și cotiturile încep din nou. Binele răzbește pe drumuri de sânge. Cu cât ținta spre care alergă oamenii le cucerește mai mult sufletele, cerându-le să se uite pe sine și să nu-și bage în seamă interesul lor, cu atât războiul se desfășoară mai crâncen, războiul din inimi, războiul din case și familii, războiul din locurile de întrunire, războiul cu vorbă, războiul cu scrisul, războiul cu toate armele, războiul cu mintea și războiul cu trupul. Putem spune cuvântul, că și drumul faptelor celor mari și mântuitoare ale lui Dumnezeu, răsbate tot prin sângele oamenilor.

Pentru-ce se întâmplă aceasta? Eu cunosc multe păreri ale celor ce au voit să răspundă la această întrebare. Dar un singur răspuns mi se pare că desleagă taina aceasta care apasă vieța omenească. Pricina pentru care lucrul lui Dumnezeu străbate pe căi pline de sânge — este păcatul oamenilor. El se împotrivesc de câteori lucrul lui Dumnezeu caută intrare în lumea aceasta. Păcatul se răsvrătește, de câte ori voia lui Dumnezeu e să ajungă stăpână pe inimile oamenilor și să alunge din ele toate poftile și patimile și interesele cari îl leagă de acest pământ. Atunci păcatul se pune în mișcare și mobilizează toate puterile din lume și toate gândurile asc. Se învârtă suflet, care stau în slujba lui. El își agunzeste și peste oștiri de robi ai săi și de oameni

jesc cu însuflețire. Tot felul de arme îi stau la îndemână. Lui nu-i lipsesc banii și nici priceperea. Și astfel strigând „Osana” și „Răstignește-l pe el”, cu Caiafa și cu Pilat, cu soldați și cu Iuda, păcatul pornește ca să prindă pe Domnul și să-L lege, să-L tradeze, să-L judece și să-L ucidă. Că pe cel ce-i stă împotriva, pe acela nu-l iartă și-l prigonește până la sânge.

Și nu sângele celor fără de lege, ci sângele celor dreți și sfinți îi trebuiește păcatului. Pe cum în război s'a vărsat sângele celor mai buni fii ai popoarelor, așa și în lupta împotriva păcatului trebuie să sângereze și să cadă orice stau în șirurile cele dintâi, ceice poartă steagul adevărului și sunt oștenii împărăției lui Dumnezeu. Înțelegeți acum, pentru ce Domnul Christos la sfârșitul vieții sale pământești nu s'a urcat pe vre-un tron de aur, nici nu și-a așezat pe cap coroană strălucitoare de pietre scumpe, ci purtând sarcina lumii și-a plecat fruntea până în țărâna pământului și trupul și l-a dat să fie pironit pe lemnul crucii. Aceasta a fost urmarea păcatului și isprava lui. Nu este voia lui Dumnezeu, ca așa să fie lumea și oamenii. Dumnezeu nu vrea sângele, ci vrea inimile noastre; nu vrea moartea, ci vrea viața noastră. Voia lui Dumnezeu este ca lumea să fie plină de lumină, de frumusețe și de pace, iar oamenii să trăiască ca fii ai Lui și ca frați într'olaltă.

Dar păcatul vrea altfel. El ne desparte de Dumnezeu și ne face în mii de chipuri unelte ale Lui. Și când Dumnezeu trimite pe ai Săi la luptă împotriva păcatului, atunci îi trimite la lupta cea mai crâncenă. Ostași făcuți cu sila nu pot duce această luptă, ci numai ceice se angajează de bună voie. Dar nici aceștia nu sunt prea tari, căci și ei toți au înnotat în apele tulburi ale păcatului. Nu este om care să nu fi slujit păcatului. Pe toți îi cunoaște păcatul. Și chiar când oamenii stau de partea lui Dumnezeu și cad în lupta pentru lucrul lui Dumnezeu, totuși păcatul nu este înfrânt cu desăvârșire de către dânșii.

Dar iată că vine Christos Domnul. Și de dânsul s'a apropiat păcatul, punându-și la încercare ispitele și meșteșugurile. Dar înzadar. Mântuitorul n'a intrat în slujba lui și nici o clipă n'a purtat lanțurile lui. El a fost cu totul fără de păcat. Toată ura și toată furia și-a îngrămadit-o păcatului, toate puterile și oștirile lui și le-a adunat, ca să dea asalt asupra lui Christos. Dar de geaba. Mântuitorul i s'a împotrivit până la sânge. Cinstitul și sfântul Lui sânge a curs în șiroaie, trupul Lui mort a fost așezat în mormânt, viața Lui, ca și care alta atât de curată n'a mai văzut pământul, s'a luat dintre cei vii. După acest sânge se dorea cu sete nepotolită păcatul. În sângele Lui

voia el să înece împărăția pe care a venit să o aducă în lume Christos.

Dar zdrobind vasul cel sfânt și lăsând să curgă dintr'insul sângele nevinovat, păcatul a dat peste ceva ce nu putea fi zdrobit, a întâlnit voința cea ascultătoare până la moarte, care n'a putut fi îndoită și înfrântă, dar de care însuși păcatul lovindu-se s'a frânt și s'a zdrobit ca de un părete de stâncă neclătită peste care n'a putut trece. Și din dosul acestui părete s'a înălțat luminoasă și maestatică, ca soarele în răsărit, voința dumnezeiască a iertării, jertfa izbăvitoare a milostivirii, uemărginita iubire către păcătoși a Mântuitorului, care s'a dat pe sine pentru viața lumii.

În această lumină, care împrejmuește pe Cel-ce a lăsat groapa goală, să intrăm și noi. Pe razele ei se coboară în suflete grația cea mântuitoare și darul iertării. Aici găsim aierul cel înviorător pentru suflet, puterea dătătoare de viață, care ne trebuiește. Prin Cel-ce a ieșit din mormânt ca un mire ne întinde Tatăl ceresc brațele sale iubitoare și ne deschide inima sa părintească. Prin Fiul ne arată Tatăl iubirea sa cea fără margini: „Că așa a iubit Dumnezeu lumea, cât și pe Fiul său cel unul născut l-a dat, ca tot celce crede întru dânsul să nu piară, ci să aibă viață de veci” (Ioan 3, 16). Prin sângele Lui am câștigat noi iertare și mântuire din păcatele noastre. Lângă crucea Lui să ne plecăm genunchii și cu lacrimi de căință să-i cerem iertare; lângă crucea Lui simțim căldura iubirii care s'a jertfit pentru păcatele noastre și prin puterea binefăcătoare a crucii să ne întărim voința de-a nu ne despărți de aceea iubire, ci să o facem se rămână întru noi și noi întru dânsa.

„Paștile cele mari și prea sfințite, Christoase! O înțelepciunea și Cuvântul lui Dumnezeu și puterea! Dă-ne nouă mai adevărat să ne împărtășim cu tine în ziua cea neînsărată a împărăției Tale... O dumnezeescul! o iubitul! o prea dulcele tău glas! Că cu noi te-ai făgădui să fii cu adevărat, până la sfârșitul veacului, Christoase; pe care întărire de nădejde credincioșii avându-l, ne bucurăm”.

Cu aceste simțeminte întâmpinând praznicul luminat al Învierii Domnului, Vă urez din toată inima mea ca să-l petreceți cu sănătate, cu mulțumire și cu bucurie și să vă învredniciți a-l ajunge cu toții întru mulți și fericiți ani.

Împărtășindu-vă arhieriasca Noastră binecuvântare, am rămas

Sibiu, la sărbătoarea Învierii Domnului din anul 1923

Al vostru al tuturor de tot binele voitor:

Dr. Nicolae Bălan,
arhiepiscop și mitropolit.

Primii gramatici români bănăţeni.

B.

Gramatica Loga, Buda 1822.

(Continuare)

III. *Etimologia* (pag. 26—158). Aceasta e partea cea mai amplă a lucrării sale de materie gramaticală. Aşa e şi firesc şi aşa fac toţi gamatiştii români şi străini. Etimologiei îi zice »*deducerea cuvintelor*« şi că e: „acea parte a gramaticii, care ne învaţă, cum se deduc cuvintele dela rădăcină, adecă cum se schimbă de câte plase sunt şi ce însuşiri au cuvintele“..... (sau) „care ne învaţă, cum se fac, cum se nasc, cum se schimbă şi ce însuşiri au cuvintele“.

„Articolul — îl defineşte — acea parte a grăirii, care se apleacă şi punându-se după nume hotăreşte aplecarea lui la numeri şi cazuri, că în limba românească numele nu se apleacă, fără numai articolul, cu care se închee“ (pag. 34)¹⁰.

Autorul Loga nu vrea să auză de genul al III, neutru ori mixt, cum i-se mai zice în timpul mai nou. Are numai »*genere sau neamuri bărbătesc şi femeesc*« (35—45).

„Multe limbi, afară de cele ce au purces din limba latinească, au şi aşa felii de nume, cari nici sânt bărbăteşti, nici femeşti, ci oarecum de un gen de mijloc, care plasă de nume, limba românească neavându-l precum a deplini înţelesul lui, unde se cere, acolo primeşte cel femeesc (hoć non est credendum, aceasta nu este de crezut)... Cea mai mare parte a numelor bărbăteşti trecând la numărul multorateg (plural) se fac femeşti; frâu-frâne“.

Cazuri are 6, acelea adecă din latina cultă. Mominativ etc.; le zice: »*Numitoriul, născătoriul, dătătoriul, părătoriul, chiamătoriul şi luătoriul*«.

La substantive le spune corect, *nume*; cum le numeşte azi filologia comparată (36—43). Distinge numele comune în *nume simple sau proaste*, domn, alb, şi *nume deduse sau izvodite*, omenirea, domnesc. Noi le numim acum nume concrete sau subiective şi abstracte sau obiective.¹¹

¹⁰ Regula aceasta morfologică e comună cu a tuturor suro- rilor neolatine. Latina clasică nu avea articol. Se poate, că în cea vulgară va fi fost. Că la români numai articolul se declină a spus-o prima dată S. Clain în gramatica sa din 1780. pag. 19. Îi secondează *Tepea* în gramatica din 1797, pag. 7; *Iorgoviciu* în *Observaţii*, 1799, pag. 34—5. Cnf. „*Foia Diecezană*“ Nr. 14 din 1922, pag. 4, II. Principiul e consfinţit de Dr Gh. Săulescu în gramatica Iaşi 1833, pag. 24 si 37; apoi de alt erudit: Dr *Câmpeanu*, în gramatica sa filosofică-logică, Iaşi, 1848, pag. 30.

Despre articol şi declinaţiune a scris mai nou, bănăţanul aca- demician, octogenarul Dr At. Marian *Marienscu*, în *Anal. Academ. române*, Bucur. 1903, ser. II, tom. XXV. sect. II, pag. 269—283. Bine a scris şi *Popfiu* o. c. pag. 164—184.

11) *Manliu*, Gram. istor. o. c., 137—138.

Arată sufixele în cari derivăm cuvinte din radicali: iu, os, şor, uţ, oi, et, eaţă, ciune, tate, eţ, ură, ie. Dă pilde abundente: timpuriu, apătos, domnişor, bun uţ, om oi, prun et, alb caţă, amără ciune, drept tate, alben eţ, fert ură, câmpie. Apoi: an, al, esc: itali an, naţional, săţesc etc.

Numele compuse sau alcătuite „se fac în limba românească ca şi în franţozască, unde două cuvinte la alcătuire se leagă cu prepoziţa de: domn de casă, tăietoriu de lemne, făcătoriu de bine“.

Compuse le priveşte şi „numele cele trase dela verburi, la care se prepun propoziţele cele nedespărţite şi într'un cuvânt se varsă (*stre mutare, res turnare, des călcire, res pândire*)“.

Arată, cari nume sunt după înţelesul lor propriu, de gen masculin, cari de gen feminin (43—45).

Pe baza numelor masculine şi feminine, distinge două declinări. Cea I masculină o subdivide în 3 clase. Prima cu articol *l*: soclu *l*, ochiu *l*; a doua cu articolul *le*, frate *le*, soare *le*; a treia cu articolul *ul*, domnul.

În declinarea a II a »*numelor infiniţitoare femeşti*« iarăşi tot trei chipuri distinge. 1. Capra, *ii*, sau caprei. 2. Pânea, pân *ii*, ei. 3. Turturea-*oa*, turture-*lei*.

Deschidem o paranteză aici, sau mai bine zis, facem o mică digresiune!

Formele literare şi în bună parte şi populare azi sunt: turturea, mârgea, etc. Bănăţenii şi Macedo-românii au: mârgeuă, cureuă, şeuă, turtureuă, vergeuă, etc. Petru Maior a spus, că *o*, apoi *u* (mai apoi *oa*, *ua*), nu sunt articoli, ci aparţin la corpul cuvântului ca parte constituantă şi integrantă a cuvântului.

Toţi filologii români au primit opiniunea lui Maior. Eliade Rădulescu, în gramatica sa din 1828, combate ritos această socotinţă; el spune pentru prima dată, că *o*, apoi *u*, e un adaus eufonic.¹²

Până la înţeleptul şi binepregătitul Alexandru Lambrior, fonologii nostri se alăturaseră la socotinţa lui Eliade.¹³ Singur N. F. Mihelţanu, protopopul ortodox al Zărandului, ia în apărare pe Maior, privitor la acest punct; altcum destul de luminat după modesta noastră părere.¹⁴

12) *Ionaşcu* Gramaticii o. c. 14, 101, 249—250, 227, 228.

13) Alex. *Lambrior*, Carte de cetire, cu o întroducere asupra limbii româneşti. Iaşi, 1822, pag. 21—2. *Lambrior* e la noi primul filolog (mai ales în fonologie) sistematic disciplinat. Păcat, că a murit de tiner.

14) N. I. *Mihelţanu*, Gramatica română, Sibiu, 1882, pag. 20.

I. Manliu, care în mai toate vederile îl urmează pe Lambrior, așa îl urmează și în această privință. ¹⁵⁾

Pe Lambrior l-a urmat și Irimia Circa în gramatica sa din 1878. ¹⁶⁾

Contra lui: Maior, Tempea, Loga, Mihelțanu, Lambrior, Circa, Manliu din nou ia lupta H. Tiktin și susține sus și tare, că *o* și *u* nu sunt parte organică la steoă, steuă. ¹⁷⁾ Cu Tiktin se unește Ovid Densușianu. ¹⁸⁾ Îi combate cu mult aparat științific Philippide. ¹⁹⁾ Cu întrebarea asta s'au ocupat și străinii: Miklošich, Mussafia, Schuchardt și Gorra. Acest din urmă ține parte lui Maior, Loga, Lambrior. ²⁰⁾ Ceialalți trei se alătură la Tiktin, Eliade, Ovid Densușianu. ²¹⁾

După acestea revenim la firul întrerupt.

Loga relieftiază schimbările fonetice ce se dau prin declinări; bunăoară guturalele *c* și *g* se prefac în palatale explozive *ce*, *gi*; d. e. sac, saci, toiaș, toiege. Dentalele *t* și *d* se sibilează în *ț* și *z*; de pildă: frate, frați; pradă, prăzi.

Adiectivele, sunt numite »*însușitoare*« (50—53 pag). Arată cum se declină *numele însușitoare*. Cum se formează *numele femești* din *bărbătești* (55—62); exemplifică cu probe din dialectul macedo-român, pe temeiul gramaticii lui Bojadschi: socru, soacră, împărat, împărăteasa, urs, ursă, lup, lupă. *Facerea numărului multoratic din singularic*, (plural din singular) măr, mere, tare, tari, punte, punți. Despre augmentative și diminutive *crescământul și scăzământul numelor*.

Comparația numelor însușitoare sau ajetive, le numește și *cumpănarea numelor* (62). Are 3 grade, trepte. *Treapta pozitivă* (șezetoare), *cumpănitoare*, *treapta covârșitoare*. La această treaptă nu face nici o desclinire între forma absolută și relativă.

Înșiră întră adiective și numeralele, *numele numărului*. Le clasează în: *numeri temeïnici*, cardinali, doi, trei; ordinari, *orânduitori*, al treilea, a treia; diverze, *desclînitori*, de un fel, de trei plase; *îmulțitori*, de două ori; duplicative, în-

duplicători, îndoit; partitivi, *împărțitori*, un întreg, o jumătate, un pătrar.

Spune, că dintre temeïnici se declină numai *unul* și *una* (feminin), la celealalte toate se pune înainte și se declină numai pronumele demonstrativ, *cei*, *cele*; cei doi oameni, a celor 87 livezi (63).

Pronumele (69—82) sunt împărțite în: *fătești sau personale*, eu, tu, el, sau dânsul; la Macedoneni nânsul, nânsa; *întorcătoare sau reșiproce*, al său, a sa, sie, sieși, pre sine, pre sineși, se, ai săi, Ioruși; *împreunătoare sau cunctive*, mi, ti, ni, vi, vi, li, mă, te, se, ne, va, se; *posesive sau stăpânitoare*, al meu, a sa; *pronumele arătătoare sau demonstrative*, acest, acestuia, această, aceasta, cest, est, astă; asta, cel, el, acea, ceea, cea, aia, a, eu însumi, etc. aceștiași, același etc; la Macedo-români, ațest, ațele, sau aist, ațele; *pronumele întrebătoare sau interogative* (nomin. cine, genitiv, a cui, dat. cui; plural nom. cine, genit a căror); *pronumele educătoare*, carele (genit. a cărui, căruia, plural, carii, căroră, femin, carea, gen. a cării, căreia, plur. care, a căror, căroră); *pronumele nehotărătoare sau indefinite*, alt, amândoi, îmbi, tot însul, ori care, fie cine, cineva, un nime, niște, neștine, câțiva.

Sinodul eparhial

al diecezei ortodoxe române a Caransebeșului, periodul XIX, sesiunea III, convocat la Caransebeș pe Dumineca Tomii, 2/15 Aprilie 1923.

ȘEDINȚA II.

ținută Luni la 3/16 Aprilie 1923, la orele 11 a. m.

Președinte: P. S. Sa Domnul Episcop diecezan **Dr. Iosif Traian Badescu.**

Notar: **Valeriu Boleanțiu.**

9. Se cetește protocolul ședinței prime și Se verifică.

10. Deputatul Dr. Cornel Cornean propune alegerea unui membru al comisiunii bisericești în locul deputatului decedat Dr. Ioan Sirbu, și a doi notari în locul celor absenți.

În comisiunea bisericească se alege protopresbiterul Traian Oprea; iar în locul deputaților absenți Dr. Alexandru Iancu și Dr. Ioan Stoian, se aleg notari pentru sesiunea prezentă deputații Romul G. Ancușă și Dănilă Ilițescu.

11. Referentul comisiunii bisericești Dr. Vasilie Loichiță referează asupra raportului în general al Consistorului diecezan ca senat bisericesc, ddto 30 Martie 1923 Nr. 1389 B ex 1923.

La acest raport deputatul Iancu Conciatu, cere decretarea filiei Anina de parohie materă. După

¹⁵⁾ I. Manliu, Curs elementar de gramatica română. Bucur 1887, pag. 32; *Idem* Gramat. istor., o. c. pag. 157, 159—161, 461

¹⁶⁾ Ionașcu, Gramaticii o. c. 228, 231—235.

¹⁷⁾ Tiktin, „Die rumänische Sprache“ în Gröber's Grundriss für rom. Philologie, vol. XII, pag. 442, în Zeitschrift.

¹⁸⁾ N. Densușianu, Studii de filologia română. Bucur. 1909, pag. 43.

¹⁹⁾ Alex. Philippide Istoria limbii române, Iași 1894, pag. 33—35 (4—35), 39, 55, 59, 60, 294.

²⁰⁾ Gorra „Dell'epentesi di iato nelle lingue romanze“ în „Studi di filologia romanza“ an XI pag. 540.

²¹⁾ Ionașcu, l. c., 263, 70, 85, 96; Șăineanu, o. c., 234—235; Ion Nădejde, Gramatica Română, Iași, part. I. 1896, pag. 11, 12 37, 38, 29.

În altă ordine de idei, în alt loc am arătat, că jargonul bănațean e mai aproape de limba arhaică și de dialectele istro-și macedo-român. Limba bănațenilor e partea de trecere între limba de azi și cea dialectală și istorică.

lămuririle date de înaltul prezidiu,

Raportul se ia în general la cunoștiință și se aclude la protocol sub litera **C**.

În special Sinodul eparhial:

1. ad II. Ia la cunoștiință intervențiile Consistorului diecezan la autoritățile în drept pentru ușurarea sortii credincioșilor noștri rămași sub ocupațiune străină și invită Consistoriul diecezan, ca și pe viitor să poarte aceeași grijă părintească pentru apărarea intereselor credincioșilor noștri de acolo. Tot odată sinodul eparhial își exprimă mulțumirile sale clerului și poporului dreptcredincios din aceea parte a eparhiei noastre pentru alipirea sa caldă la Biserica strămoșească.

2. ad III. În cât privește unificarea Bisericii ort. rom. din patrie Sinodul eparhial ține să-și exprime și de astădată nestrămutata sa dorință, ca această unificare să se facă numai pe baza principiilor depuse în statutul nostru organic.

3. ad IV. Privitor la concubinate Consistorul diecezan se invită a face demersuri la Consistorul mitropolitan, ca acesta să intervină la guvernul țării pentru stărpirea lor.

4. ad VII. Cu privire la Institutul teologic Sinodul eparhial invită Consistorul diecezan, ca să provoace pe profesorul Dr. Moise Ienciu să-și ocupe catedra cu începutul noului an școlar 1923/24.

12. Același referent prezintă rugarea lui Ștefan Malița și consoții din Satul-nou, ca preotul Mihai Jigorea să rămână și pe mai departe în Satul-nou.

Se transpune Consistorului diecezan spre competență rezolvire.

13. Referentul comisiunii financiare Dr. Gheorghe Labonțiu prezintă raportul senatului episcopesc despre incassarea competențelor diecezane în a. 1922.

Comisiunea financiară propune, iar Sinodul eparhial decide:

Raportul să ia la cunoștiință și se invită Consistorul diecezan, ca să execute concluzul nr. prot. 23 ex 1922 al Sinodului eparhial.

14. Același raportor referează cauza vânzării intravilanelor, supraedificatelor și pădurii din Visag.

Deputatul Dr. Gheorghe Popoviciu propune numai vânzarea pădurii, iar a intravilanelor și a supraedificatelor nu.

După o discuțiune, la care au luat parte deputații Dr. Petru Cornean, Dr. Petru Maier, Dr. Dimitrie Galiciu și după lămuririle date de P. S. Sa Di. Episcop diecezan,

Sinodul hotărăște vânzarea pădurii, invitând Consistorul diecezan, să intervină la forurile competente pentru exoperarea unui permis de exploatare.

Se decide apoi, ca intravilanele să nu se vândă, ci Consistorul diecezan să dispună renovarea clădirilor, iar materialul ce ar rămâne nefolosit la această renovare să se valorizeze în modul cel mai rentabil.

15. Același referent prezintă cererea profesorului Dr. Dimitrie Cioloca privitoare la cumpărarea unei părți din grădina lăsamântului văduvei Maria Curescu. Comisiunea financiară propune, iar Sinodul eparhial decide:

Dosarul se remite Consistorului diecezan și se invită, ca să porceadă la executarea dispozițiilor legatelor testamentare în cadrele legale.

16. Același raportor prezintă socoțile fondurilor și fundațiilor diecezane pe a. 1922.

Comisiunea financiară, scontrând cassa, valorile și contabilitatea, le-a aflat în consonanță cu registrele, dar constată, că libelul nr. 357 dela „Albina“ filiala Logoj se păstrează la acest institut; tot asemenea și libelele dela „Luceafărul“ din Vârșeț se află la această bancă, prin urmare aceste libele n'au putut fi verificate.

Față de propunerea comisiunii, ca în viitor să se cumpere acțiuni numai dela băncile a căror capital societar trece preste 10.000.000 Lei, — după discuțiunea la care au participat deputații Dr. Gheorghe Popoviciu, Dr. Petru Cornean, Dr. Dimitrie Galiciu, Iancu Conciatu, Petru Bernaz și după lămuririle date de P. S. Sa Domnul Episcop diecezan, Sinodul eparhial decide:

Socoțile fondurilor și fundațiilor diecezane se aprobă și se dă îndemnizare pentru acoperirea supraogațiilor neprelimate.

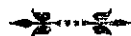
Anunțându-se proxima ședință pe ora 4 p. m., ședința prezentă se ridică.

D. c. m. s.

Președinte:

Dr. Iosif Tr. Badescu m. p.

Valeriu Boleanțiu m. p.
notar.

Ș T I R I

Dumineca Tomii în Caransebeș. Dumineca Tomii fiind ziua, în care își încep desbaterile sinoadele noastre eparhiale, la Caransebeș s'a serbat cu un fast deosebit. La sf. Liturgie împreună cu chemarea Duhului Sfânt a pontificat însuși P. S. Sa Episcopul diecesan Dr. Iosif Tr. Badescu, asistat de P. On. Domni protopopi Andreiu Ghidiu (Caransebeș), Traian Oprea (Vârșeț), Mihail Gașpar (Bocșa mont.), Spiridon Șandru (Caransebeș) și Ioan Gheția (Buziaș). Ca diacon a servit protodiaconul Sabin Evuțian, directorul liceului „Traian Doda“ și diaconul catedralei Martin Rădoiu. Responsoriile liturgice le-a executat în mod foarte frumos corul Reuniunii române de cântări sub conducerea profesorului Antonie Sequens. La sf. Liturgii s'a celebrat paras-tas solemn pentru marele mitropolit Andreiu Șaguna, pentru fericii episcopi Ioan Popasu și Nicolae Popea, pentru marele mecenat Emanuil Gojdu și pentru toți binefăcătorii diecezei noastre. S'a citit apoi testamentul lui Gojdu.

Sinodul eparhial al diecezei noastre Marți la 11 oare și-a terminat lucrările și astfel sesiunea actuală a fost închisă.

Sedințele Corpurilor legiuitoare, care urmau să înceapă la 23. Aprilie st. n. a. c., au fost din nou amânate până la 1. Maiu st. n. a. c.

Consistor plenar. În ziua de 3/16 Aprilie a. c., la orele 9 a. m., Consistorul nostru diecezan s'a întrunit în ședință plenară, sub prezidiul P. S. Sale a Dnui Episcop diecezan.

La ședința au luat parte: P. S. Sa pâr. Arhiepiscop Filaret Musta, apoi asesorii: Dr. C. Cornean, A. Ghidiu, Dr. Gh. Popoviciu, I. Pepa, T. Oprea, M. Gașpar, S. Evuțian, Sp. Șandra, P. Bernaz, I. Penția, Dr. V. Branișce, Al. Buțiu, I. Orzescu, S. Ionașiu, I. Vuia, Gh. Labonțiu, D. Zgavârdea și secretarul consistorial R. G. Ancușa.

În această ședință s'a luat în desbuțere adresa Primăriei orașului Timișoara, privitoare la mutarea sediului Episcopiei dela Caransebeș la Timișoara, precum și chestiunea expropriării sesiunilor parohiale reduse, care, deși în baza legii pentru reforma agrară, cât și a regulamentului de aplicare al acestei legi, sunt scutite, totuși n'au fost scoase pretutindeni de sub expropriere.

Decizia privind la adresa Primăriei orașului Timișoara îl vom publica mai târziu.

În privința expropriării sesiunilor parohiale reduse s'a hotărât, ca să se înainteze un memoriu către Domnul Ministru de Agricultură și al Domeniilor, invitând pe toți parlamentarii din județele Caraș-Severin și Timiș-Torontal, ca să însoțească pe reprezentanții diecezei noastre la prezentarea acestui memoriu, intervenind și dâșii pentru scutirea de expropriere a acestor sesiuni.

Decorații. În urma intervenției Ven. Consistor diecezan, la propunerea Dnui Ministru al Cultelor și Artelor, M. Sa Regele a binevoit a conferi medalia „Răsplata nuncii pentru Biserică” următoarelor persoane din clerul nostru diecezan:

Clasa I: protopresbiterilor: Andreiu Ghidiu, Gheorghe Popoviciu, Sebastian Olariu, Ioan Pepa și Traian Oprea; profesorilor de teologie Dr. Petru Barbu și Gheorghe Petrescu și preotului Iosif Tempea din Logoj.

Clasa II: preoților: Teodor Panciovan din Iertof, Nicolae Cornean din Apadia, Ioan Bogoeviciu din Teregova, Dr. Aurel Mihaescu din Logoj, Mihail Costescu din Eșelnița, Petru Ieremia din Călnic și Gheorghe Tătuțu din Iablașița.

Clasa III: preoților: Petru Vuc din Bocșa-română, Moise Alexiu din Sacoșul turcesc, Ioan Ionescu din Jebel, Ioan Jucos din Zervești, Gheorghe Sperlea din Zăguzeni, Antoniu Popoviciu din Nicolințul mare, Valeriu Dabiciu din Cacova și Antoniu Atnașca sen. din Zorlențul mare.

Felicitările noastre!

Instalarea noului protopresbiter al tractului Oraviței se va face în ziua de sf. Gheorghe (23. Aprilie a. c. st. v).

„România Jună”, societate academică în Viena, în adunarea sa generală din 7. Noemvrie 1922, din prilejul semicentenarului său, a ales ca membrii de onoare mai mulți fruntași din România întregită.

Cu bucurie am aflat, că cu acest titlu de onoare au fost distinși și următorii fruntași ai vieții noastre bisericești-naționale: Dr. Constantin Popasu, Dr. Gheorghe Popoviciu (Lugoj), Dr. Petru Barbu și Dr. Valeriu Branișce.

Felicitările noastre!

Constituirea partidului naționalist-democrat în Caransebeș. Marți, la 10. Aprilie st. n. a. c., a avut loc în Caransebeș adunarea aderenților dnui N. Iorga, pentru a se constitui în partid politic.

Președinte al organizației din Caransebeș a fost ales dl. Al. Buțiu profesor la școala normală, iar vicepreședinte dl. Mih. Pătrășcanu, farmacist.

Din Mehadia. Par. protopresbiter Ioan Pepa din Mehadia și soția sa Maria în ziua de ss. Paști au făcut o fundațiune de 10.000 Lei, care va purta numele de „Fundațiunea Ioan și Ana Cinghița”, pentru a căror odihnă în fiecare an la Cuv. Paraschiva va avea să se săvârșească parastas.

Venitul acestei fundațiuni, după detragerea taxelor stolare împreunate ca parastasul, se va folosi în întregime — cu aprobarea Ven. Consistor diecezan — pentru trebuințele s. bisericii din Mehadia.

Aducem prinusul nostru de recunoștință părintelui protopresbiter și soției P. On. Dsale pentru această faptă nobilă și dorim, ca acest gest nobil al lor să servească și altora de exemplu și imbold, spre a-și arăta și cu fapta dragostea și alipirea lor față de Biserica noastră strămoșească.

Un credincios.

Catedrala din Cluj. Sinodul eparhial din Cluj a hotărât cu unanimitate construirea catedralei ortodoxe în acest oraș.

Consistorul a fost autorizat să contracteze un împrumut pentru a face față cheltuelilor ce vor necesita clădirea acestei catedrale.

Mulțumită publică. Corul „Doina” din T.-Severin, în frunte cu Dl profesor I. Paulianu, simpaticul și marcel propagator al iubirii de neam, în ziua II-a a Învierii Domnului (Rugă-Nelece) a venit în comuna noastră: Topleț, unde seara la orele 9, a dat un concert foarte bine reușit, în favorul s. bisericii din loc. Măine-zi (Marți) a dat răspunsurile liturgice în s. biserică locală. Pentru această muncă obositoare de caracter pur artistic, cultural și religio-moral, primească și pe această cale neobositul profesor, sămănătorul iubirii de neam, — și coriști săi sincerele noastre mulțumiri! În numele comitetului parohial ort. român din Topleț: Alex. Darabant paroh.

Expulzarea unui guvern. Se știe, că în urma ocupării Muntenegrului de către sârbi, familie regală muntenegrină împreună cu partizanii independenței, s'au refugiat în Italia. Aci, dat fiind faptul că există între familiile regale italiană și muntenegrină legături de rudenie, li s'a acordat cea mai largă ospitalitate, permițându-li-se chiar să formeze un guvern provizoriu. În fruntea acestui guvern provizoriu era la început fostul rege Nichita. După moartea acestuia a funcționat ca regentă regina Milena, care a încetat zilele trecute din viață. În ultimul timp, a intervenit între Serbia și Italia un acord și pe baza acestui acord guvernul sârb a cerut celui italian, să nu mai permită să funcționeze pe teritoriul statului său guvernul provizoriu muntenegrin, întru cât acesta amenință integritatea teritoriului sârb. În urma acestui demers Mussolini, șeful guvernului italian, a cerut d-lui Plamenas, șeful guvernului provizoriu muntenegrin, să părăsească într'un termen dat Italia.

Mulțămă publică. La colecta întreprinsă pentru procurarea unor ornate pentru s. biserică ort. rom. din Zervești a contribuit: „Industria de lemn Mundus-Armeniș, societate pe acții“, reprezentată prin Doii Alexandru Bilitz, director general și Teodor Stancoviciu, director, cu suma de 2000 Lei.

Pentru acest gest generos primească On. direcțiune, în numele comunei bisericesti, profunda noastră mulțumită, dovedindu-se prin acest act, că Dl Stancoviciu este un vrednic descendent al fericitului său tată

Zervești, la 6/19 Aprilie 1923.

Ioan Jucos, preot ort. român.

Se comunică din Iași, că ministrul cultelor a propus arhimandritului Iuliu Scriban, să accepte demnitatea de episcop al eparhiei ortodoxe a românilor din America.

Nenorociri. Ni-se face cunoscut, că în Vărădia și în Secaș (tractul Oraviței), în urma obiceiului poporului de a pușcări la sărbători mari, la ss. Paști s'au întâmplat nenorociri, pe urma cărora în Vărădia un om a fost omorât pe loc, iar în Secaș Ioan Călin s'a ales cu mâna ruptă și cu un ochiu scos.

Când va înțelege poporul nostru, că praznicele mari se sărbătoresc prin sentimente și nu prin zgomotul exterior?!

Liceul jidovesc din Timișoara, începând cu proximal an școlar va avea limba română ca limbă de propunere.

Reforme rusești. Autoritățile sovietice își urmează drumul „reformelor“: un proiect de lege voiește să stabilească pentru toată Rusia,

ca zi de repaos ziua de *Luni* în locul *Duminecii*. Musulmanii n'au să mai sărbătorească ziua de *Vineri*, nici israeliții *Sâmbata*, dar nici creștinii *Dumineca*, ci se impune ziua de *Luni* tuturor religioșilor. Ar fi, cum s'ar zice, unificarea cu furca roșie.

Mănăstirea Cernica din apropierea Capitalei a luat foc și în scurt timp a fost distrusă aproape complet. Focul a distrus 40 chilii și arhonderia, bucătaria, sufrageria, clopotnița și alte apartamente.

Biserica mănăstirii a rămas neatinsă de fiacări.

Procesul Patriarhului Tihon. Procesul patriarhului Tihon va începe la jumătatea lunii Aprilie. Autoritățile sovietice au dispus, ca în ajunul proceselor, să fie convocat sinodul așa numitei „Biserici vii“, care să-i ridice lui Tihon demnitatea de patriarh al bisericii, în scop de a face mai ușoară condamnarea lui.

CONCURSE.

Pentru îndeplinirea postului de paroh la parohia de clasa I din comuna *Recița-montană* se publică prin aceasta din nou concurs, cu termen de 30 de zile dela prima publi care în Foaiă Diecezană.

Emolumente:

1. Dela societatea U. D. R. anual Lei 800 ca relut echivalent al sesiunci parohiale și 24 metri lemne aduși acasă.

2. Tot dela această societate un adaus de scumpe revocabil de Lei 4000 anual, plus contra valoarea a 16 metri lemne.

3. Locuința în natură, constatătoare din 4 camere și dependențe.

4. Birul preoțesc, anual Lei 1600, plus un adaus personal revocabil, din partea comunei bisericesti, de Lei 2000 anual.

5. Stola uzată.

Comuna bisericescă așteaptă dela alegândul paroh, ca să dea deosebită atențiune amvonului.

Recurenții își vor înaintă rugările instruate reglementar în termenul fixat oficiului protopopesc al Bocșei din Bocșa-montană, și se vor prezenta în biserică din Recița credincioșilor în una din Duminecile sau sărbătorile din întretimpul concursual, la nici un caz însă în ziua de alegere, pentru a-și dovedi desteritatea în oratorie, tipic și cântarea bisericescă.

Recița, la 10 Aprilie 1923 st. n.

1—3

Eugen Crenianu

președ. com. paroh.

Vasilie Mărășescu

notariul com. paroh.

De acord cu mine: *Mihail Gașpar*, protopresbiter.

Pe baza ordinațiunei Ven. Consistor diecesan dđto 4 Iulie 1922 Nr 2092 B. ex 1922, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în Foaia Diecezană, pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a din *Mutnicul-mic cu filia Dragșinești*, protopresbiteratul Făgetului.

Emolumentele :

1. Una sesiune parohială constatatoare din 32 jugere
2. Un intravilan de 800 stânjani
3. Stola uzitată.

În lipsă de casă parohială, alegândul paroh se va îngriji de locuință.

Doritorii de a ocupa acest post să-și subștearnă recursele lor, conform regulamentului pentru parohii, adresate comitetului parohial din Mutnicul-mic, Prea On. oficiu protopresbiteral din Făget.

Recurenții sunt poftiți a se prezenta în vre-o Duminică sau sărbătoare în sf. biserică din Mutnicul-mic, spre a-și arăta dexteritatea în cântare, tipic și oratorie dar numai cu prealabila încuviințare a protopresbiterului tractual și nici decum în ziua alegerii.

Mutnicul-mic cu filia Dragșinești din ședința comitetului parohial, ținută la 12 Februarie 1923.

Pentru comitetul parohial

George Garoiu

președ. com. par.

Ioan Lupulescu

not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Sebastian Olariu* protopresbiter tractual.

Nr. 904 B. ex 1923.

Acest concurs se publică pe lângă adausul, că pe baza alineatului ultim din § 29 al Regulamentului pentru parohii și pe baza decisului consistorial dđto 3 Martie și respective 12 Aprilie 1914 Nr 3053, ridicat și la valoare de concluz sinodal eparhial, prin concluzul Nr. prot. 33 ex 1914, se enunță obligamentul credincioșilor de a presta birul parohial, care este o parte legală a dotațiunii preoțești.

Caransebeș, din șed. consistorială a senatului bisericesc, ținută în 20 Martie 1923.

2—3

Filaret Musta m. p.

Arhiereu, vic. episcopesc

Pe baza ordinațiunei Ven. Cons. diecezan dđto 4/VII 1922 Nr. 1981 B ex 1922, se escrie concurs pentru parohia II-a din *Rudăria*, vacantă după repausatul preot Dr. Ioan Sîrbu, protopresbiteratul Mehadia, care parohie e de clasa III-a cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană“.

Emolumente :

1. Sesiunea parohială de 32 jug. cad.
2. Opt sute Lei (800 Lei) dela lada cultului ca leafă anuală.
3. Dările le va solvi alesul preot după toate venitele.

Comuna nedispunând de locuință parohială, alesul preot se va îngriji singur de cortel.

Pe lângă slujba religioasă, alesul preot va avea să înmormânteze și boteze fără alte pretensiuni. Celelalte după uzul vechi din comună.

Recurenții, să-și trimită recursele lor conform re-

gulamentului, adresate com. parohial din Rudăria, Prea On. Of. protopresbiteral or. rom. din Mehadia. Doritorii de a ocupa acest post au a se prezenta în vre-o Duminică sau sărbătoare în sfta. biserică spre a-și arăta dexteritatea în cele bisericesti și oratorie.

Rudăria, din ședința com. paroh., ținută la 11/III/1923.

Olimpius Radulea m. p. **Clementă Dobren** m. p.

președintele com. paroh.

not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Ioan Pepa* protopresbiter.

Pe baza ordinului consistorial dđto 5 Decembrie 1922 Nr. 4514 B. ex 1922, se publică din nou concurs cu termen de 30 de la prima publicare în „Foaia Diecezană“, pentru ocuparea postului de paroh în parohia vacantă de clasa II-a din comuna *Agadici*, protopresbiteratul Oravița Montană.

Emolumentele sunt :

1. Sesiunea parohială constatătoare din 45 jughere pământ.
2. Un intravilan de 200 st.
3. Un extravilan de 1400 st.
4. Birul parohial și stola uzitată.

Nefiind casă parohială, alesul va avea să se îngrijească singur de locuință.

Doritorii de a ocupa această parohie să-și subștearnă recursele lor, instruate conform statutului organic și regulamentului pentru parohii și adresate comitetului parohial, Prea On. oficiu protopresbiteral în Oravița.

Recurenții sunt poftiți a se prezenta în vre-o Duminică sau sărbătoare în s. biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și oratorie.

Agadici, din ședința comitetului parohial, ținută la 2/15 Februarie 1923.

2—3

Martin Licman

preș. comitetului

În conțelegere cu mine: *Cornel Ștefan* adm. protopresbiteral.

LEGATORIA

TIPOGRAFIEI DIECEZANE

— din CARANSEBEȘ —

primește spre executare

orice lucrări

atingătoare de

această Branșe etc., etc.